

Ubrání se Evropa bez Američanů?

Miloš Balabán

Minulý pátek se v Praze konala konference o evropské obraně a bezpečnosti za účasti unijních špiček, českého premiéra, ministra zahraničí a obrany. Je to další signál, že obrana a bezpečnost patří na přední místo evropské agendy.

A zároveň i potvrzení, že časy, kdy se Evropa mohla jednoznačně spolehnout na americký bezpečnostní deštník, pomalu končí. Evropští lídři si musí být vědomi rostoucí nebezpečnosti a nestability v okolí Evropy a zároveň i negativních trendů v transatlantických vztazích.

Nemusí to až tak úplně souviset s výměnou v Bílém domě. Na zmíněné konferenci to naznačila shoda mezi předsedou Evropské komise Jeanem-Claudem Junckerem a ministrem zahraničí Lubomírem Zaorálkem o tom, že Američané „dramaticky změnili svou bezpečnostní politiku dávno před příchodem Donalda Trumpa“.

I když ten tuto dramatickou změnu nyní zosobňuje v nebyvalé míře. Formálně sice při návštěvě rumunského prezidenta potvrdil americkou věrnost článku pět Severoatlantické smlouvy o vzájemné pomoci v případě napadení. Jenže jak vyplynulo z informací o večeri lídrů NATO na summitu v Bruselu, nevybíravě po evropských zemích požadoval už ne dvě, ale rovnou tři procenta HDP na obranu.

Zároveň naznačil, že ty země, které dvě procenta nedávají, by měly dodatečně Spojeným státům zaplatit za svoji ochranu. Mělo to být i vzkaz spojencům, aby více kupovali americké zbraně? Takový „byznysový přístup“ nevěstí nic dobrého.

Ještě spornější jsou ale některé praktické americké kroky v zahraniční a bezpečnostní politice. Evropě přece nemůže být lhostejné, že Trump podněcuje na Blízkém východě vznik sunnitského arabského NATO pod vedením Saúdské Arábie, což je asi to poslední, co tam nyní Evropa potřebuje. Nebo snad někdo vidí přidanou hodnotu v tom, že Evropa bude mít ve své blízkosti eskalující střet sunnitské koalice podporované USA a koalice šiitské podporované Ruskem, který může generovat další uprchlické vlny a růst teroristické hrozby?

Na promyšlení strategií, jak si mají Spojené státy počínat v dnešním turbulentním světě, ale nemusí být v Bílém domě ani v Kapitolu příliš mnoho času s ohledem na stálé vnitřní spory kvůli Trumpovi a jeho okolí. Ochromuje to i zahraniční a bezpečnostní politiku.

Stejný stav nejistoty může panovat i u nejsilnějšího evropského člena NATO – Británie, která po parlamentních volbách, kde premiérka Mayová utrpěla „nevýhru“, vstupuje do období politické nestability.

Přidejme k tomu ještě nevyzpytatelné a od Evropy se vzdalující Turecko a máme zde nepříliš povzbudivou perspektivu příštího dění, jež může postihnout i akceschopnost NATO.

Nenastává tak čas pro rychlejší evropskou bezpečnostní emancipaci? Klíč k tomu drží Berlín a Paříž. A otázka, zda se Evropa ubrání bez Američanů, už nemusí být kacířská.